

Jure Brkan

PASTORALNA BRIGA ZA ŽUPU
ILI VIŠE ŽUPA ISTODOBNO POVJERENA
"IN SOLIDUM SACERDOTIBUS" *

Budući da je *mogućnost* povjeravanja župe ili više župa istodobno "in solidum sacerdotibus" u našim krajevima već stvarnost, a kako mi se čini, *Zakonik kanonskoga prava* nije jasno razradio tu pravnu materiju te tu još ima dosta pravnih manjkavosti, pokušat ćemo na stranicama Liturgijsko pastoralne Revije "Služba Božja", barem nešto razjasniti da bi svećenici iz skupa i njihov moderator-voditelj što ispravnije djelovali i Božji narod na župi ispravno vodili. Stoga ćemo nešto reći o novoj disciplini što uključuje raspravu o kolegijalnom župniku, voditelju, rasporedu i drugom što sam smatrao da je potrebno pojasniti.

Nova disciplina

Zakonik kanonskog prava, proglašen 25. siječnja 1983. godine, a stupio na snagu 27. studenoga 1983. godine, u drugoj knjizi, pod naslovom "Narod Božji", u šestom poglavlju, u kanonima 517 § 1, 542, 543 i 544 uvodi i *dozvoljava* sasvim novi način pastoralne brige za župu ili više župa istodobno. Kanon 517 § 1, kaže: "Gdje to traže okolnosti, može se pastoralna briga za župu ili istodobno za više župa zajedno povjeriti većem broju svećenika zajednički ili pojedinačno."

Takav oblik pastoralne brige za župu ili više župa *zajedno povjereno* većem broju svećenika *zajednički i pojedinačno* nije redoviti oblik pastoralne brige za župu ili više župa istodobno, već *izvanredni oblik*. Naime, Crkveni zakonik (CZ) to *dozvoljava* "gdje to traže okolnosti" (kan 517 § 1). Dakle, u pravilu, odnosno redovita pastoralna briga za župu ili više župa istodobno ne povjerava se "in solidum sacerdotibus" *redovno*, već nakon što je *dijecezanski biskup* razmotrio konkretne okolnosti i potrebe i uvidio stvarne razloge i korist župljana i dobro svećenika "može povjeriti" (committi potest).

Ovdje *Crkveni zakonodavac* uvodi novu disciplinu, različitu i protivnu odredbi kanona 460 § 2 Kodeksa iz 1917. godine, te *dozvoljava* većem broju svećenika da u dosta stvari jednako pravno sudjeluje. Bilo je, naime, propisano da

* Ovo je nova obrada problema kojega smo već obradili u: *Vjesnik franjevačke provincije Presv. Otkupitelja Split*, XXXIX/1990, 1, str.33-37.

u jednoj župi može biti samo jedan župnik kao dušobrižnik za župu te se odbacuje bilo koji protivni običaj ili privilegij. Dakle, dosta nova disciplina i novi pristup rješavanju *curae pastoralis* u župskoj pastvi.¹

Naime, već je 1976. na skupu od dvanaest članova Papine komisije za reformu Kanonskoga prava bila predložena nova mogućnost pravne figure župnika kao *coetus sacerdotum* gdje su predloženi obrisi potpune reforme ili izmjene dosadašnjeg zakonodavstva i prakse o župskoj službi i upravljanju sa župom.²

Nakon raznih studija i sređivanja novih kanona od 8-16. svibnja 1980. godine o Crkvenoj hijerarhiji, kako čitamo u *Communicationes* stvar se izbistрила³ te je došlo do formulacije koju nalazimo u četiri kanona 517 § 1, 542, 543 i 544.

1. Kanon 460 § 1, iz 1917. godine: "In eadem paroecia unus tantum debet esse parochus qui actualem animarum curam gerat, reprobata contraria consuetudine et revocato quolibet contrario privilegio." Usp. *Conc. Trident.*, sess. XXIV, *de ref.*, c. 13; Benedictus XIV, const. "Ad militantis", 30 mart. 1742, § 16. Pitamo se zašto je uveden takav novi kanon? Crkveni zakonodavac je tu usvojio princip ekipnog rada, ekipnog pastorala jer se smatra da u konkretnim župama ili župi može više učiniti ako se djeluje ekipno pogotovu u krajevima gdje je manjak svećenika te ako svećenici svojim životom propovijedaju zajedništvo kao uzor kršćanskim obiteljima. Dekret II. vatikanskog sabora "Christus Dominus" o pastoralnoj službi biskupa u broju 30, govoreći o župnicima, kaže: "... toplo se preporuča zajednički život svećenika, osobito onih koji rade u istoj župi. Takav život pospješuje apostolsko djelovanje i vjernicima pruža primjer ljubavi i jedinstva." U našim krajevima već se koristi mogućnost imenovanja na župu ili više župa povjerno "in solidum sacerdotibus". Kao primjer donosim rezoniranje fra Šimuna Šipića, provincijala Provincije presv. Otkupitelja u Hrvatskoj, što ga je dao u: *Vjesnik Provincije*, 1988, br. 5-6, str. 276, gdje obrazlaže zašto se u tri župe iste Provincije uvodi nova praksa. Š. Šipić, piše: "... time se favorizira i bolji ekipni pastoralni rad, kao i veće zajedništvo franjevačke obitelji... Konačno na taj je način gvardijan i župnik-ravnatelj podjednako dužan brinuti se za župu i za samostan, jer je glava i jedne i druge ustanove. Tako je on ujedno više obavezan da se dogovara s braćom, da sve animira i usmjeruje. Tako shvaćena služba župnika "in solidum" sigurno odgovara u našim franjevačkim zajednicama. Hoće li se ona takvom pokazati u praksi, ovisi o našoj zrelosti i spremnosti na suradnju u vidu jedinstvenijeg i uspješnijeg života pastoralnog rada."

2. Papinska Komisija za reformu Kodeksa iz 1917. godine, 1976. godine, raspravljajući "De paroeciis et de parochis" predložila je mogućnost prema kojoj bi "paroeciae cura committi potest sive uni sacerdoti, paroeciae parochi, sive alicui coetui sacerdotum seu sic dictae *équipe sacerdotum*, quibus nempe coniunctis cura pastoralis conceditur paroeciae, immo vel diversarum insimul paroeciarum". (*Pontificia commissio codici iuris canonici recognoscendo Communicationes*, vol. VIII, br. 1, 1976, str. 23) Način kako je bilo predloženo 1976. godine može se pročitati u *Communicationes*, vol. VIII, br. 1, 1976, str. 23-31. O toj problematici usporedi: JEAN CLAUDE PERISSET, *De officio parochi coetui presbyterorum in solidum concedito*, u *Periodica de re morali canonica liturgica*, Vol. 72, fasc. 3, 1983, str. 357-385.

3. Usp. *Communicationes*, vol. VIII, br. 2, 1981, str. 271-294. Tu se može pratiti nastanak kanona koji rade o našoj problematici, naime, iz raznih prijedloga, sugestija i rasprava može se donekle shvatiti osjećaj Crkve danas za župski pastoral i za čim ide uvadajući novu figuru župnika "in solidum" u Zakonik kanonskog prava.

"Kolegijalni" župnik

Župu definira CZ ovako: "Župa je određena zajednica vjernika trajno ustanovljena u partikularnoj crkvi, za koju je pastirska briga, pod vlašću dijecezanskog biskupa, povjerena župniku kao njezinu vlastitom pastiru" (kan 515 § 1). Ovdje izostavljamo raspravu o elementima ove definicije: "određena zajednica vjernika" itd., već nas zanima dio definicije koji kaže da je *župa povjerena župniku kao njezinu vlastitom pastiru*. Jasno je da je župnik vlastiti pastir župe, ali se pitamo tko je vlastiti župnik župe u slučaju kada je župa povjerena "in solidum sacerdotibus". Naime, CZ za svećenike kojima je povjerena "pastoralna briga za župu ili više župa" ne upotrebljava isti izraz kako ga upotrebljava za župnika jer u kanonu 519 izričito se kaže "župnik je vlastiti pastir povjerene mu župe". Župniku u kanonu 519 povjerava se *župa*, a u kanonima 517 § 1, kan 542, 543 i 544 povjerava se "in solidum sacerdotibus" *pastoralna briga*.

Smatram da onomu kome se povjerava župa uključuje se i pastoralna briga za župu ali onomu kome se povjerava pastoralna briga za župu "in solidum" ne povjerava se u potpunosti župa kao vlastitom pastiru već, iako se pastoralna briga za župu ili više župa može povjeriti "sacerdotibus in solidum" svi oni nisu u svemu izjednačeni župniku, ta samo voditelj prima župu poput župnika,⁴ a svima se daju prava i nameću župničke dužnosti kako stoji u kanonu 543 § 1. Oni su kao *ekipa, zbor* "kolektivni župnik", ali ne kao pojedinci. Kodeks ih nigdje ne naziva župnicima već svećenicima (svećenici = sacerdotēs). Iako za njih CZ ne upotrebljava termin župnici i župnik voditelj, ipak smatram da je veoma uputno nazivati ih *župnicima*, a voditelja *župnikom voditeljem*, čisto iz pastoralnih razloga. Da, takvu terminologiju pripuštamo radi praktičnosti, ali promatajući stvar *čisto pravno* samo bi se voditelja nekako moglo nazivati župnik - pastir župe. Naime, kada Kodeks govori da treba obdržavati zakon da *jedan prezbiter bude župnik župe* nadodaje "ili, ako se pastoralna briga povjeri većem broju zajednički i pojedinačno, voditelj, o kojem se govori u kan. 517 § 1" (kan 520). Dakle, prema kanonu 520, jasno je da je samo voditelj u pravnom smislu potpuni župnik, ali imajući u vidu aktivnost i način djelovanja svećenika "in solidum" može se govoriti i o skupnom ili "kolektivnom župniku" kako bi ih donekle izjednačili na operativnom planu. Stoga, za sve svećenike iz skupa treba koordinacija koja odražava zajednički rad takve vrste svećenika i koegzistencija koja kvalificira pojedince iz skupa da u tom i takvom župskom apostolatu odnosno pastoralu djelotvornije sudjeluju. Treba znati: kao što je samo jedan župnik župe tako je, u u smislu svetih kanon, i *samo jedan voditelj* odbacivši uvođenje bilo kakve druge prakse.

4. Usp. kan 542, br. 3 koji kaže: "njihov se voditelj uvodi u posjed prema odredbi propisa kan. 527, § 2; za ostale pak svećenike zakonito položena ispovijest vjere zamjenjuje preuzimanje u posjed", razumije se župe.

Voditelj pastoralnog djelovanja

Služba je voditelja kao *conditio sine qua non* kod povjeravanja župe ili istodobno više župa zajedno svećenicima zajednički i pojedinačno. Njegova je dužnost kao voditelja pastoralnog djelovanja:

- upravljanje zajedničkom djelatnošću i,
- odgovaranje za pastoralnu djelatnost pred biskupom (usp. kan 517 § 1).

Voditelj mora biti *jedan od skupa* svećenika, a ne netko drugi izvan skupa (usp. kan 517 § 1).

Iako kanon 543 § 1, kaže da se ovlasti prisustvovanja sklapanju ženidbe kao i sve ovlasti davanja oprosta koje župnici imaju samim pravom pripada svim svećenicima iz skupa, naglašava da ipak treba djelovati pod ravnanjem voditelja. Kanon 543 § 2, br. 3 kaže: "u pravnim poslovima samo voditelj zastupa župu ili župe koje su povjerene skupini". Izraz "solus moderator" - samo voditelj - veoma je, pravno govoreći, tu posebno važan. Tu je stvar jasna, posebno pri primanju pastoralne brige kad voditelj to prima na način kao i ostali župnici kojima se povjerava župa (usp. kanon 542 br. 2). Drugi svećenici iz skupa pastoralnu brigu preuzimaju kada zakonito polože ispovijest vjere tj. ispovijest vjere zamjenjuje preuzimanje pastoralne brige za posjed.

Kada voditelju skupine prestane služba, zadaća je biskupa imenovati drugog voditelja, dok se ne imenuje drugi voditelj njega zamjenjuje svećenik iz skupine koji je najstariji po imenovanju (usp. kan 544).

Voditelj se mora imenovati iz pravnih i pastoralnih razloga, a i zbog same organizacije Crkve da bi bio netko tko organizira i ujedinjuje pastoralno djelovanje župe te da netko zastupa župu kao pravnu osobu. Iako se voditelj razlikuje od drugih svećenika iz skupa, ipak on ostaje "primus inter pares", tj. nije hijerarhijski postavljen nad druge svećenike iz skupa.

Raspored

CZ propisuje: "Ako se svećenicima zajednički i pojedinačno povjeri pastoralna briga za župu ili za različite župe istodobno, pojedinci, prema rasporedu koji naprave, obavezni su obavljati župničke zadaće i službe, o kojima se govori u kann. 528, 529 i 530 ..." (kan 543 § 1).

Prema citiranom kanonu *suodgovornost* svećenika kojima je "povjerena pastoralna briga za neku župu ili za različite župe istodobno" i njihovo djelovanje ne vrši se toliko "in solidum" i "simul" koliko prema odredbama rasporeda "iuxta

o usta-
anskog
Ovdje
ernika"
ao nje-
mo tko
ribus".
ili više
nu 519
kanonu
rava se

a briga
im" ne
a briga
u sve-
ima se
su kao
naziva
treblja-
ivati ih
Da, tak-
pravno
da Ko-
ododaje
oditelj,
asno je
i aktiv-
nom ili
u. Sto-
d takve
n i tak-
a znati:
jedan

pisa kan.
uzimanje

ordinationem ab iisdem statutum“ (kan 543 § 1). Obaveze, naime, i župničke službe o kojima govore kanoni 528, 529 i 530 svećenici iz zbora vrše uglavnom pojedinačno odnosno "pojedinci" (singuli eorum) vrše naznačene župničke službe i obavezni su onako kako su se dogovorili odnosno kako stoji u rasporedu. Župska služba tiče se svih svećenika i raspored trebaju svi zajedno napraviti, ali ga svi uvijek ne moraju odobriti. Svi bi, naime, trebali sudjelovati u donošenju rasporeda, razumije se, uvijek "sub ductu moderatoris". Doneseni raspored svi moraju opsluživati.

U donošenju rasporeda ne mora se primjenjivati kanon 119, br. 3 koji propisuje: "Ono što se tiče svih kao pojedinaca, moraju svi odobriti." Tu se, naime, ne radi o djelovanju pravnih osoba i donošenje rasporeda nije čisto, pravno govoreći, zborni čin već čin zbora, skupa "sacerdotibus in solidum" koji nije pravna osoba.⁵

Sadašnji je CZ odbacio prethodnu praksu CIC-a iz 1917. g. te izričito zabranio pravnoj osobi da bude župnik odredbom kan 520: "Neka pravna osoba ne bude župnik ..." Tome u potvrdu služi i odredba kanona 115 koji zahtijeva barem tri fizičke osobe da bi se moglo osnovati zbornu pravnu osobu. Skupnost osoba o kojoj se govori pod pojmom "sacerdotibus in solidum" nije pravna osoba, tim više što u CZ nigdje nije određeno koliko svećenika treba djelovati na župi ili više župa kao skup svećenika. Tu se mogu postaviti samo dva svećenika, a može ih biti više od tri.

Kanon 543 dva puta naglašava da svećenici djeluju "prema rasporedu". Dakle, CZ predviđa raspored, ali ne kaže kako ga napraviti tj. treba li to biti usmeni ili pismeni raspored. Najprije treba naglasiti da raspored *treba napraviti*. To je, u našem slučaju, *conditio sine qua non*. Predlažem da se raspored napravi *nipismeno* i to kao neki *Kalendar pastoralnog djelovanja* dotične župe ili župa istodobno. Time ne želim sputavati efikasnost župskog pastorala tj. raspored se može a i mora u datim okolnostima mijenjati, ali neka to mijenjanje, nadopuna ili izbacivanje bude razborito, svrsishodno i *dogovorno*. Teško je napraviti raspored ako se ne pripazi na zrelost, razboritost i spremnost svih svećenika *in solidum*. Najprije treba naglasiti da svatko nije sposoban niti svatko ima iskustva za zajednički rad. Tu se mogu udomaćiti vlastiti interesi: stariji, mlađi, "časniji" i tome slično. Tu bi se trebalo dobro poznavati dinamiku grupe te poštivati pravila suradnje. Tu

5. U "Normae propositae de coetu sacerdotum" što je Komisija predložila čitamo: "Talis sacerdotum coetus non ut persona moralis iuridica curam animarum in aliqua paroecia aut in diversis paroeciis habet. Ceterum talis coetus non est persona iuridica. Sunt ergo singuli sacerdotes, qui autem insimul seu coniuncti eadem curam assumunt, in solidum officiis, saltem plerisque officiis parochi propriis obligati necnon certis eiusdem praerogativis gaudentes. Ipsi insimul incumbit in paroecia aut paroeciis quae ipsis committuntur cura pastoralis. Attamen eorundem unus communem seu coniunctam actionem dirigit et est de eiusdem persona responsabilis" (*Communicationes*, vol. VIII. br. 1, 1976, str. 29-30).

oničke
vnom
užbe i
upska
ga svi
spore-
ioraju

propie-
ne, ne
oreći,
oba.⁵
abra-
bude
em tri
oba o
a, tim
i više
že ih

edu“.
usme-
To je,
apis-
isto-
može
ili iz-
d ako
Naj-
lnički
lično.
ie. Tu

sacer-
in di-
sacer-
saltem
es. Ip-
. Atta-
ona re-

je potrebna osjetljivost prema svakom problemu kao i svakom svećeniku iz sku-
pline. Treba pripaziti da se ne bi koga demoraliziralo, a isto tako treba izbjeći
"diktatorsko" ponašanje koje bi olako odbacivalo prijedloge. U pravljenju raspore-
du sudjeluju svi, ali da se dođe do rasporeda ne mora se prihvatiti sve prijedloge.
Ono što je prihvaćeno sa strane skupa to trebaju svi provoditi u djelo. Kritika je
tu dobra, ali neka bude uvijek izgrađujuća na sazidanje a ne na rušenje zajedničkog
pastorala.

Nakon što se naglasilo da su pojedinci, prema rasporedu koji naprave, oba-
vezni obavljati župničke zadaće i službe o kojima se govori u kann. 528, 529 i
530, drugi dio kanona 543 § 1 posebno odvaja govor *o ovlasti prisustvovanja
sklapanju ženidbe*. Zakonodavac kaže da te ovlasti pripadaju svima, ali "ipak treba
da se vrše pod ravnanjem voditelja" (kan 543 § 1). U stvari sveukupni pastoralni
rad na povjerenoj župi ili više župa istodobno treba biti uvijek prema rasporedu i
prema ravnanju voditelja u smislu svetih kanona.

Misa "pro populo"

"Svake nedjelje i blagdana zapovijednih u njegovoj biskupiji" (kan 534 § 1)
svećenik iz skupine mora slaviti misu "pro populo" i to: "Neka zajedničkim do-
govorom naprave raspored prema kojemu neka jedan od njih namijeni misu za nar-
od" (kan 543 § 2, br.2). Dakle, ne slave svi svetu misu "pro populo" zajedno ili
biti dan već je to dužan samo "jedan od njih" prema rasporedu. Taj raspored, razu-
mije se treba napraviti pravično, tj. tu se trebaju *izjednačiti* koliko radi ljubavi
prema dušama, toliko i radi ekonomske naravi.

Bilo da se svećenici "in solidum" brinu za jednu bilo za više župa istodobno,
dužan je samo "jedan od njih" namijeniti samo jednu svetu misu za narod (usp.
kan 534 § 2; kan 543 § 2, br. 3). U slučaju da toj obavezi ne udovolji od nedjelje
i zapovijednih blagdana u njegovoj biskupiji, svećenik iz skupa na kome je red na-
mijeniti svetu misu za narod "neka što prije namijeni za narod toliko misa koliko
ih je propustio" (usp. kan 534 § 3), može, razumije se, u slučaju sprečenosti toj
obavezi udovoljiti i *preko drugoga* ili *drugih dana osobno* (usp. kan 534 § 1).
Tko će biti taj drugi; Samtram da to ne mora biti uopće svećenik iz skupine već
bilo koji svećenik koji u tom slučaju prihvati na se obavezu iako bi bilo najnor-
malnije da to bude jedan od njih, ali ne iz dužnosti već iz bratske ljubavi i razu-
mijevanja.

Župsko pastoralno vijeće

"Ako je... prikladno, neka se u svakoj župi osnuje pastoralno vijeće, kojemu je na čelu župnik" (kan 536 § 1). Iako u kanonima o povjeravanju župske pastve "in solidum sacerdotibus" nema izričitog govora o tome tko je na čelu župskog pastoralnog vijeća u takvoj župi ili župama, ipak treba reći da je to po samoj naravi stvari voditelj. Budući da pastoralno vijeće ima samo savjetodavni glas i ravna se prema odredbama koje donese dijecezanski biskup (usp. kan 536 § 2), sazrelo je vrijeme da dijecezanski biskup u tim odredbama predvidi i posebnosti župskog pastoralnog vijeća na župi ili župama koje su povjerenе svećenicima *in solidum*. Tu treba točno odrediti da li su svi svećenici iz skupa članovi župskog vijeća ili, u slučaju da nisu, koliko je od njih članova i kako to župsko pastoralno vijeće djeluje te koliko voditelj treba prihvatiti ili ne prihvatiti savjet svećenika iz skupa ako su zajedno s njim članovi župsko-pastoralnog vijeća, koliko su svećenici iz skupa odlučujući, a koliko su savjetnici.

Župsko ekonomsko vijeće

CZ jasno zapovijeda: "Neka svaka župa ima ekonomsko vijeće ..." (kan 537). I ovdje treba naglasiti da je voditelj predsjednik župskog ekonomskog vijeća jer samo voditelj u pravnim poslovima zastupa župu i župe koje su povjerenе skupini (kan 543 § 2, br. 3). U tom vijeću "prema odredbama izdanima od dijecezanskog biskupa ... vjernici pomažu župniku u upravljanju župnim dobrima" (kan 537). Kanon 537 se poziva na kanon 532 koji kaže: "Župnik zastupa župu u svim pravnim poslovima, prema pravnoj odredbi; neka se brine da se župnim dobrima upravlja prema odredbi kann. 1281-1288". Koja je uloga drugih svećenika iz skupine? Da li svi oni moraju biti članovi župskoga ekonomskog vijeća? Tu treba postupati prema odredbama dijecezanskog biskupa koji će predvidjeti i slučajeve gdje je župa ili više župa istodobno povjerenе svećenicima "in solidum".

Župska administracija

Naš vrsni pastoralni pisac prof. Živan Bezić kaže da se župska administracija proteže na tri područja: 1. na kancelarijsko župsko uredovanje; 2. na upravu crkvenih materijalnih dobara; 3. na brigu za crkvene zgrade.⁶

6. ŽIVAN BEZIĆ, *Pastoralna služba*, (Katolička pastoralka), sv. III, II. prerađeno izdanje, Izdaje HKD sv. Ćirila i Metoda, Zagreb 1985, str. 46.

1. *Kancelarijsko župsko uredovanje* prema kanonu 535 trebao bi vršiti sam župnik ili njegov ovlaštenik. Naime, kan 535 § 1 propisuje: "Neka svaka župa ima župne knjige ... neka se župnik pobrine da se te knjige točno vode i brižno čuvaju." Isti kanon u trećem paragrafu kaže: "Neka svaka župa ima svoj pečat; svjedodžanstva koja se izdaju o kanonskom stanju vjernika, a i sve spise koji mogu imati pravno značenje, neka sâm župnik ili njegov ovlaštenik potpiše i potvrdi župskim pečatom." Dakle, CZ kaže "ab ipso parrocho eiusve delegato subscribantur et sigillo parociali muniantur" što bi u našem slučaju značilo da kancelarijsko župsko uredovanje u župi ili župama koje su povjerene istodobno "in solidum sacerdotibus" vrši u prvom redu voditelj i oni svećenici iz skupa koji bi bili, po našem mišljenju, kao takvi njegovi ovlaštenici. Nadodajem na to da su svi svećenici iz skupa samim tim što im je povjerena župa ili više župa istodobno službeni radnici u župskom uredu odnosno kancelarijskom župskom uredovanju i to prema rasporedu kakvi međusobno naprave i pod vodstvom voditelja koji jedini pravno predstavlja župu pred kompetentnim crkvenim i građanskim vlastima. To ne isključuje da i netko drugi pod vodstvom voditelja vrši župsko uredovanje.

Što se tiče *pismohrane* ili *arhiva* trebali bi svi svećenici iz skupa voditi brigu da se župski arhiv pravilno uredi i pod vodstvom voditelja i prema rasporedu koji naprave rade na sređivanju i čuvanju arhiva. CZ naređuje: "Župnik neka pazi da to (arhivski fond) ne dođe u ruke nepozvanima" (usp. kan 535 § 4), u našem slučaju ipak bi prepustili da voditelj poput župnika mora paziti na župski arhiv i da postupa u pitanju arhiva "prema propisima krajevnog prava" (kan 535 § 4).

2. *Uprava crkvenim materijalnim dobrima*

Ovdje nećemo govoriti o crkvenoj imovini već o onome tko je pravno predstavlja odnosno o onome tko s njom neposredno upravlja. Prema CZ to je u ređovitim slučajevima *sam župnik*, potpomognut župskim ekonomskim vijećem držeći se propisa CZ u kanonima 1281-1288 (usp. kan 537 i 532). CZ nije posebno odredio kako treba upravljati crkvenim dobrima ako je župnik ili više župa istodobno povjerena svećenicima *in solidum*. Ne samo to, već u CZ ima dosta neodređenosti i velikih nejasnoća oko pravilnog funkcioniranja takvih župa i upravljanja njihovim materijalnim dobrima. Budući da "župnik zastupa župu u svim pravnim poslovima, prema pravnoj odredbi" (kan 532), a isto tako *voditelj* prema odredbi CZ "u pravnim poslovima samo voditelj zastupa župu ili župe koje su povjerene skupini" (kan 543 § 2, br. 3), smatram da ovdje kompetencije župnika treba potegnuti na kompetencije *voditelja* što bi značilo da voditelj upravlja crkvenom imovinom *uz suradnju i savjet* svećenika iz skupa i župskog ekonomskog vijeća.

Ovdje treba razlikovati upravljanje dobrima župe od upravljanja dobrima koje svećenici iz skupa posjeduju i siću kao pojedinci za svoj rad. Naime, CZ donosi propise o upravljanju crkvenim dobrima, a materijalno dobro koje je u vlasništvu bilo koje fizičke osobe nije strogo govoreći crkveno dobro, ako se drukčije ne dokaže. Što se tiče uzdržavanja svećenika iz skupa, trebalo bi postupati prema općim i posebnim crkvenim propisima i mjesnim običajima koji se ne smiju protiviti CZ.⁷ Tu bi trebao svaki dijecezanski biskup donijeti precizne propise o pravičnom uzdržavanju svećenika iz skupa. Dok se to ne napravi, moguće su napetosti i nepoželjni slučajevi. CZ je jasan kada se radi o zamjeni: "Ako neku župnu zadaću i obavi netko drugi, priloge koje tom prigodom primi od vjernika neka preda *župnoj blagajni*, osim ako se utvrdi protivna volja darovatelja s obzirom na dobrovoljne priloge; dijecezanskom biskupu pripada, pošto se posavjetuje s presbiterijalnim vijećem, da donese propise kojima neka se odrede namjena tih priloga i nagrada klericima koji obave tu zadaću" (kan 531).

7. Svećenici kojima je povjerena zajednička briga za župu ili više župa istodobno dužni su, dakle, upravljati i materijalnim dobrima prema odredbama kanonskoga prava pod ravnanjem voditelja. Kako će se oni uzdržavati od tih materijalnih dobara župe ili "župske blagajne" to kod nas, koliko mi je poznato nije dovoljno zakonski riješeno. Smatram da je vrijeme da dijecezanski biskupi o tome više povedu računa. Naime, svećenici kod nas nemaju dovoljno određenih materijalnih primanja. Možda bi trebalo po malo uvoditi praksu *župske blagajne* tj. sve što se dobije na župi stavljati u zajedničku blagajnu te onda pravično rasporediti svim službenicima iz blagajne. Što se tiče redovničkih svećenika koji su župnici "in solidum" oni trebaju živjeti prema njihovim redovničkim uredbama imajući u vidu da što stječu da stječu za redovničku zajednicu, a oni kojima redovničko zakonodavstvo dozvoljava da upravljaju župskim dobrima neka to upravljanje vrše po propisima kako to odrede Ordinariji. U stvari treba točno znati što spada na župu, što na redovničku zajednicu, a što na službenike koji rade na župi, te kome koja pravna osoba pripada. Svećenici *in solidum* trebaju imati uvijek na pameti da "radnik zaslužuje svoju plaću" (Lk 10,7) te da oni "koji navješćuju Evanđelje da od Evanđelja žive" (1 Kor 9,14). Tu plaću, budući da je kod nas Crkva rastavljena od države, trebaju davati vjernici poput onih u SAD ili u Kanadi, razumije se da treba imati u vidu materijalne mogućnosti naših vjernika. II. vatikanski sabor u dekretu "Presbyterorum Ordinis" o službi i životu prezbitera, br. 20 kaže: "Plaća svakoga pojedinog - imajući u vidu narav same službe te prilike mjesta i vremena - neka načelno bude jednaka za sve koji žive u istim prilikama. Neke bude primjerena njihovu položaju... Osim toga neka plaća bude takva da prezbiteru omogući svake godine dužan i dostatan odmor, a biskupi se moraju pobrinuti da se to prezbiterima omogući" (PO, 20; usp. CZ kan 533 § 2; 281 §§1-2). Dobro bi bilo da svećenici iz skupa pripaze i nasljeđuju ono što čitamo u *Djelima apostolskim* 4, 32 i 35, kao i PO 21, kao što su dionici *pastoralne brige* na župi ili na župama tako neka budu dionici *i zajedničke kase ili blagajne*. Tu treba postupati pravično, razmjerno i onako kako se između sebe dogovore imajući u vidu biskupijske propise o uzdržavanju djelatnika na župi ili župama; a svećenici, članovi ustanova posvećenog života, neka djeluju i žive također prema vlastitom redovničkom zakonodavstvu pa i u pitanju plaće i korištenju materijalnih dobara na župi ili župama. U slučajevima kada je župska crkva redovnička ili svetište onda treba u *Statutu svetišta* ili samostanske crkve točno odrediti što spada pod vlast rektora, na koga spada vlasništvo dobara i sve ono što spada na upravljanje materijalnim dobrima (usp. kan. 1232 § 2).

rima
do-
las-
čije
ema
pro-
pra-
stos-
pnu
pre-
i na
rez-
loga

3. Briga za crkvene zgrade

Kada je govor o crkvenim zgradama ili građevinama onda treba reći da se tu radi o čuvanju postojećih, popravku oštećenih i gradnji novih. U našem slučaju brigu trebaju voditi svi svećenici iz skupa pod vodstvom voditelja. Naime, samo voditelj predstavlja župu na van odnosno u pravnim poslovima. Svi zajedno: voditelj, svećenici iz skupa, članovi ekonomskog vijeća i svi župljani pozvani su paziti da je crkva mjesto kulta i sastajališta vjernika trebaju voditi brigu oko crkvenih građevina. Što se pak tiče pravnog zastupanja zakon je jasan tu je voditelj. Tu ne treba držati propisa CZ kada se radi o gradnji (usp. kan 1215, 1241). Kada se radi o pravnoj zaštiti crkvene zgrade ili tužbi treba postupiti prema CZ koji propisuje: "Neka upravitelji ne započinju na svjetovnom sudu parnicu u ime javne osobe, osim ako su napismeno dobili dozvolu svog ordinarija" (kan 1288). U našem slučaju to se odnosi na voditelja on je tu pod pojmom upravitelj, a ne drugi svećenici iz skupa.

Sjedište

CZ u kanonu 543 § 2, br. 1 propisuje: "Svi svećenici koji pripadaju skupini: 1. obvezni su imati sjedište". To "obligatione tenentur residentiae", CZ zapovijeda rezidenciju, ali ne zajednički život svećenika iako Crkva to danas priželjkiva jer bi zajednički život mogao biti primjer zajedničkog života vjernicima, posebno katoličkim obiteljima. Zajednički život redovničkih svećenika razumije se samo po sebi, ali uvođenje zajedničkoga života na župi za mirske svećenike nešto je što moderni pastoral priželjkuje.

Iako skup svećenika treba imati rezidenciju na župi ili na župama, ipak voditelj nad tim svećenicima po sebi ne bi imao neku hijerarhijsku vlast, ali bi mu se mogla priznati kao neka *kućna vlast* nad određenom skupinom svećenika ako žive pod istim krovom i zajednički se brinu za povjerenu župu ili više župa istodobno.

Umjesto zaključka

Iako je ekipni rad moguć i na župama kada je samo jedan svećenik župnik kojemu pomaže jedan ili više župskih pomoćnika koji su svećenici te po koji đakon i crkveni laici obaju spolova. To je, naime, stara praksa koja se može vrlo dobro provoditi i u naše dane, posebno treba angažirati kršćanske laike pri katoličkom odgoju djece, obitelji te kod karitativnog rada i uređivanja crkvenih prostora, svetog rublja i posuđa, u svemu se mogu angažirati redovnici i redovnice koji

ti su,
njem
e" to
a di-
oljno
en tj.
svim
oni
tječu
ljaju
tvari
koji
vijek
je da
a od
ati u
rum
vidu
ve u
akva
ti da
o da
kao i
i za-
nedu
ni ili
rema
ra na
Stat-
pada
32 §

iako ne spadaju na strukturu Crkve ipak njihova karizma spada na samu bit Crkve Otajstvenoga Tijela Kristova. U pitanju obaveze koja proizlazi iz kanona 528 i 529 treba te obaveze dijeliti sa svom župskom zajednicom, a ono što kaže kanon 530: "Župniku su posebno povjereni slijedeći sveti čini" treba imati na umu da te čine vrše svećenici iz skupa pod vodstvom voditelja prema rasporedu kako ga naprave i to "singuli eorum", a ne svi sve. U tim svetim činima nisu svećenici iz skupa, a ne smiju ni biti, zatvoreni prema drugim svećenicima već ih mogu, ako oni hoće, angažirati da im pomažu u svim nabrojenim činima koji su po sebi povjereni samo njima. U tom slučaju mogu se služiti institutom *delegacije* prema pravnim propisima.

Kažem da se stara praksa sa župskim pomoćnikom može i u naše vrijeme dobro iskoristiti, ali pomalo povjeravanje župe ili više župa istodobno svećenicima *in solidum* ipak nije na odmet. Naime, svećenik kojega dijecezanski biskup imenuje župskim pomoćnikom *on je uvijek pomoćnik i pod vlašću župnika*, on se daje župniku, a kada se radi o svećenicima *in solidum* oni se ne daju voditelju već se župska briga podjeljuje njima svima, razumije se uz vođenje voditelja. Ipak je veća sloboda djelovanja bilo koje osobe kada se njoj nešto povjeri nego kada se on povjeri nekome da mu pomaže koliko taj koji je potreban pomoći traži pomoć. Posebno to povjeravanje župe ili više župa istodobno svećenicima "*in solidum*" može se provoditi u brojčano velikim župama i, radi pomanjkanja svećenika u više župa istodobno; možda kod nas još nije problem broja svećenika, ali u Crkvi, kako smo informirani, jest. CZ je donešen za cijelu Crkvu latinskog obreda ili Latinsku crkvu koja djeluje na cijelom svijetu. Stoga, na dijecezanskim je biskupima i redovničkim poglavarima razborito odmjeriti gdje i kako postavljati svećenike *in solidum* te neka pripaze da to ne bude moda, jer je novo - već treba biti potreba - sve treba služiti spasenju duša i u toj opciji treba djelovati i prihvaćati ponuđenu mogućnost CZ.